

УДК 636.7 (474.53):619.616.995.132

ПОШИРЕННЯ ДИРОФІЛЯРІОЗУ СОБАК В УМОВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**ЄВСТАФ'ЄВА В.О.**, д. вет. наук, доцент
СОРОКОВА С.С., студентка
СОРОКОВА В.В., к. вет. наук, доцентПолтавська державна аграрна академія,
м. Полтава
evstva@ukr.net

Проведені моніторингові дослідження інфекційних та інвазійних захворювань собак на території Полтавської області. За результатами статистичних даних звітної документації Головного управління ветеринарної медицини в Полтавській області за 2009–2013 рр. встановлено значне поширення дирофіляріозу собак. З числа заразної патології у собак інфекційні захворювання реєстрували в 4,83 % тварин, інвазійні – 24,38 %

Собаки, дирофіляріоз, поширення, інфекційні та інвазійні захворювання, питома вага

Дирофіляріоз відноситься до групи інвазійних захворювань, що викликаються нематодами родини *Filariidae*, і характеризується трансмісивним шляхом передачі, повільним розвитком й тривалим перебігом. Близько 200 видів філярій паразитують у тварин і людини, з них 7 паразитують тільки у людини (*Wuchereria bancrofti*, *Brugia malai*, *Onchocerca volvulus*, *Loa Loa*, *Mansonella streptocerca*, *M. perstans* і *M. ozzardi*). Деякі види філярій роду *Dirofilaria*, паразитуючі у тварин, можуть інвазувати й людину [1, 2].

За останні роки, за даними різних авторів, у багатьох регіонах світу відзначено зростання інфекцій та інвазій, що передаються людині через кровосисних комарів трансмісивним шляхом, в тому числі й дирофіляріозу. До середини минулого століття було діагностовано лише кілька десятків випадків дирофіляріозу, а за останні 50 років їх кількість різко зросла [6]. З 1995 по 2000 рр. виявлено 372 нових випадки в 25 країнах світу, а до 2003 року кількість виявлених випадків інвазування людини *D. repens* досягло 782 [5]. На сьогоднішній день дирофіляріоз м'ясоїдних тварин і людини реєструється на території 37 держав [7].

На території України захворювання вперше зареєстровано у 1911 р. в Криму. В подальшому дослідники виявляли дирофілярій у собак на різних територіях міст Києва, Одеси, Севастополя, Сімферополя, Харкова, а також на території Київської, Чернігівської, Сумської, Полтавської, Харківської та інших областей України [4].

За даними вчених в центральних регіонах

України ураженість собак досягає 45,16 %. Причому до дирофіляріозу сприйнятливі собаки всіх вікових груп. Собаки віком від 2 до 13 років уражені дирофіляріями приблизно однаково, тоді як тварини старше 12 років уражаються частіше [3].

В зв'язку з вищезазначеним є актуальним вивчення особливостей поширення дирофіляріозу собак на території Полтавської області.

Мета досліджень. Мета роботи полягала у вивченні поширення дирофіляріозу собак в умовах Полтавської області, а також у визначенні питомої ваги дирофіляріозної інвазії у загальній заразній патології собак.

Матеріал і методи досліджень. Наукова робота виконана впродовж 2013–2014 рр. на базі наукової лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи факультету ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії. Моніторингові дослідження щодо заразної патології собак на території Полтавської області проводили, використовуючи статистичні дані річних звітів Головного управління ветеринарної медицини в Полтавській області за 2009–2013 рр.

Результати досліджень та їх обговорення. За результатами проведених досліджень вивчення статистичних даних звітної документації Головного управління ветеринарної медицини в Полтавській області за 2009–2013 рр. встановлено значне поширення дирофіляріозу собак на території Полтавської області (рис. 1).

Так, середня екстенсивність дирофіляріоз-

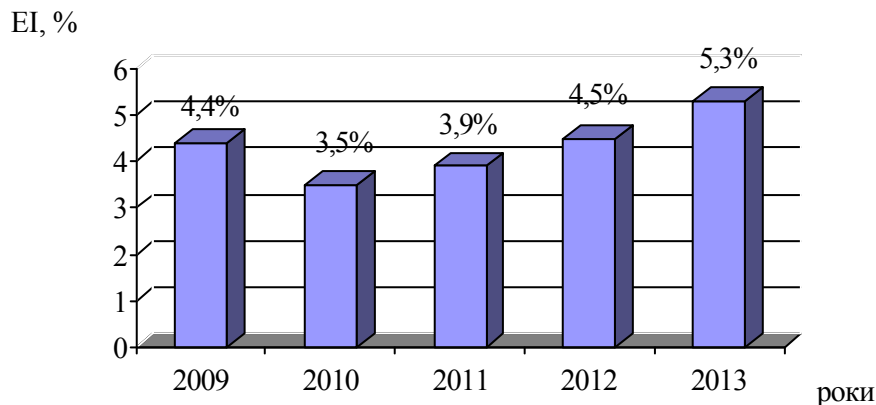

Рис. 1. Екстенсивність дирофіляріозної інвазії собак на території Полтавської області (2009–2013 рр.)

ної інвазії (EI) за досліджуваний період становила 4,36 % (з 4999 обстежених собак 218 голів виявилися інвазованими дирофіляріями). Причому коливання показників ураженості собак були незначними і становили: у 2009 році – 4,4 % (з 249 обстежених собак 11 голів виявилися інвазованими дирофіляріями), 2010 – 3,5 % (з 1120 обстежених собак – 39 інвазованих), 2011 – 3,9 % (з 1115 обстежених – 44 інвазованих), 2012 – 4,5 % (з 1236 обстежених – 56 інвазованих), 2013 році – 5,3 % (з 1279 обстежених – 68 інвазованих). Тобто, починаючи з 2009 р. і до 2010 р., на території Полтавської області EI дирофіляріями в собак поступово знижувалася на 0,9 %, а вже з 2011 р. EI почала зростати і в 2013 р. становила 5,3 %.

Отже, дирофіляріоз собак є поширеною інвазією в собак на території Полтавської області, показники ураженості якої упродовж 2009–

2013 рр. зросли на 0,9 %. На нашу думку, це пов'язано зі зміною кліматичних умов у даному регіоні, що сприяє розширенню ареалу проміжних хазяїв – комарів та подовженням активного стану комах.

Встановлено, що на території Полтавській області упродовж 2009–2013 рр. з числа заразної патології у собак інфекційні захворювання реєстрували в 4,83 % тварин (з 373 обстежених собак 18 голів виявилися хворими на інфекційні захворювання), інвазійні – 24,38 % (з 20992 обстежених собак 5117 голів виявилися інвазованими збудниками паразитозів) (рис. 2). Як видно з рис. 2, інвазійні захворювання собак виявляли частіше у 5,05 рази, ніж інфекційні захворювання, що вказує на значне поширення паразитарних захворювань серед собак даного регіону.

При дослідженні розподілу ступеню ураженості собак збудниками інвазійних захворю-

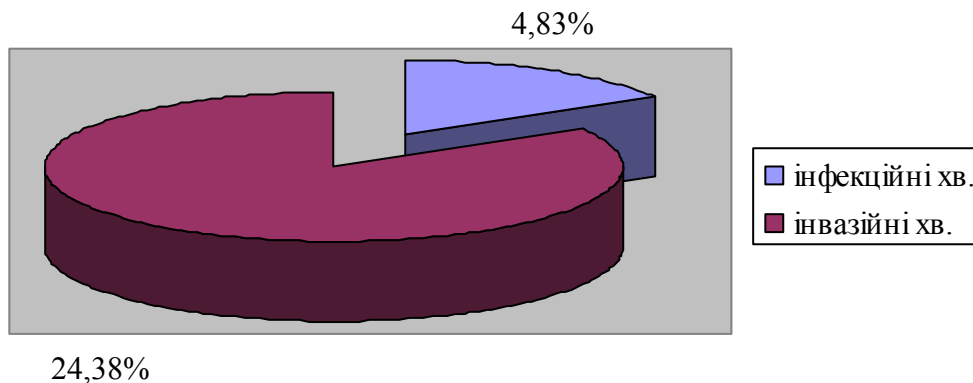

Рис. 2. Питова вага інфекційних та інвазійних захворювань у заразній патології собак на території Полтавської області (2009–2013 рр.)

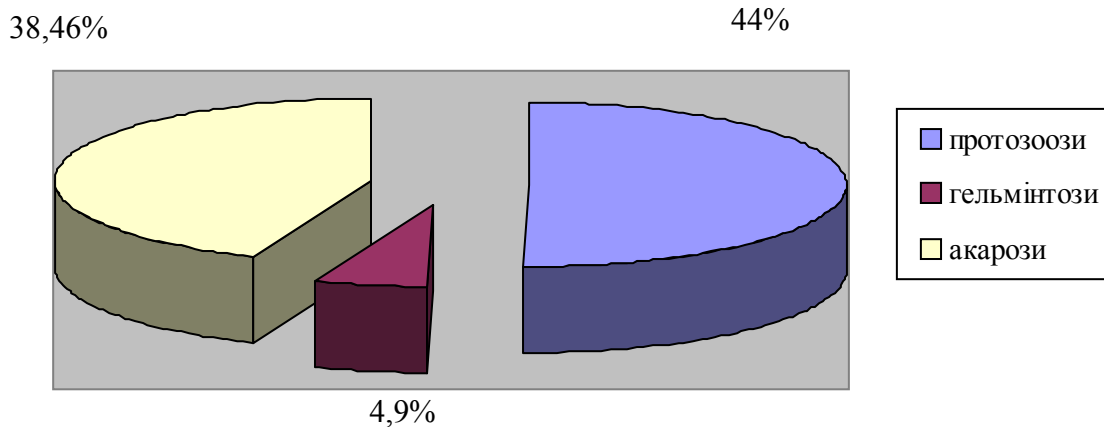

Рис. 3. Питома вага протозоозів, гельмінтозів та акарозів у інвазійній патології собак на території Полтавської області (2009–2013 рр.)

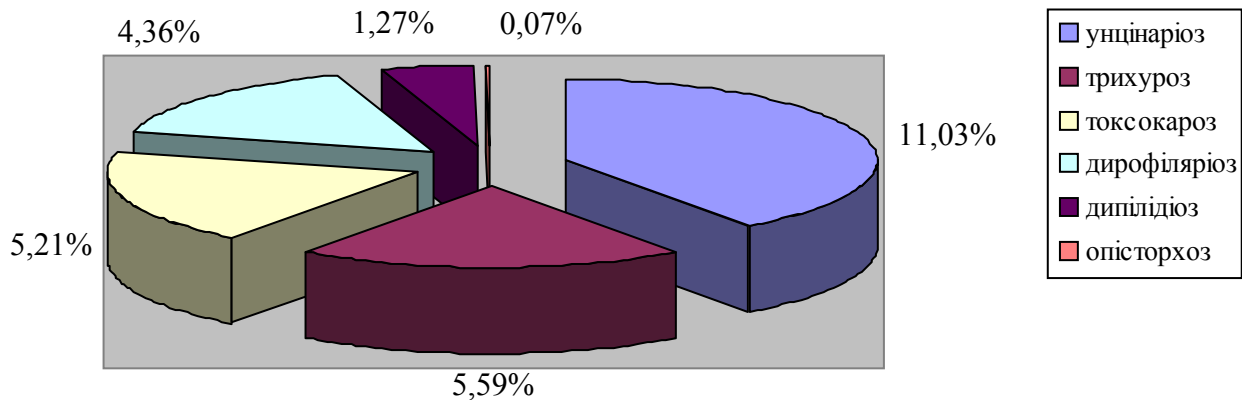

Рис. 4. Поширення гельмінтозів собак на території Полтавської області (2009–2013 рр.)

вань встановлено, що найчастіше реєстрували протозоози, а саме бабезіоз (EI=44 %) та акарози: саркоптоз, демодекоз, отодектоз (EI=24,38 %). Рідше виявляли гельмінтози: унцінаріоз, токсокароз, опісторхоз, дирофіляріоз, дипілідіоз, трихуроз (EI=4,9 %) (рис. 3).

Причому найбільш поширеними гельмінтозними захворюваннями у собак на території Полтавської області виявилися унцінаріоз (EI=11,03%, з 1840 обстежених собак 203 – виявилися інвазованими), трихуроз (5,59 %, з 143 обстежених собак 8 – інвазовані), токсокароз (5,21%, з 365 обстежених собак 19 – інвазовані) та дирофіляріоз (4,36 %, з 4999 обстежених собак 218 – інвазовані). Рідше реєстрували дипілідіоз (EI=1,27 %, з 550 обстежених собак 7 – інвазовані) та опісторхоз (0,07 %, з 1373 обстежених собак 1 – інвазована) (рис. 4).

Отже, дирофіляріозна інвазія є одним з поширених гельмінтозів собак на території Пол-

тавської області, дослідженням якої з кожним роком приділяють все більше уваги.

Висновки та перспективи подальших розробок.

1. Дирофіляріоз є одним з чотирьох найбільш поширених гельмінтозів собак на території Полтавської області, а саме: унцінаріозу (EI=11,03 %), трихурозу (5,59 %) та токсокарозу (5,21 %).

2. Середньорічний показник неблагополуччя щодо дирофіляріозу собак на території Полтавської області за період дослідження (2009-2013 рр.) становить 4,36 %, найвищим він був у 2013 р. – 5,3%.

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні сезонної та вікової динаміки дирофіляріозу собак, а також у з'ясуванні патолого-анатомічних й гістоморфологічних змін в органах та тканинах за дирофіляріозу собак, обумовленого паразитуванням *D. immitis*.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архипов И. А. Дирофиляриоз / И. А. Архипов, Д. Р. Архипова. – Москва: Россельхозакадемия, 2004. – 194 с.
2. Бронштейн А. М. Дирофиляриоз человека в Московском регионе / А. М. Бронштейн, В. Г. Супряга, Б. И. Ставровский [и др.] // Мед. паразитология, – 2003. – № 3. – С. 51–55.
3. Дахно І. С. Дирофіляріоз собак у Північно-Східній частині України / І. С. Дахно, Ю. П. Немешкало [та ін.] // 3б. матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми ветеринарного обслуговування дрібних домашніх тварин», 8–9 жовтня 1998 р., м. Київ: тези доп. – К., 1998. – С. 97–99.
4. Карвовський О. Дирофіляріоз собак у Кри-
- му / О. Карвовський, О. Макаревич, Ю. Тростянецька [та ін.] // Вет. медицина України. – 1997. – № 5. – С. 26.
5. Pampiglione S. Dirofilariasis due to *Dirofilaria repens* in Italy, an emergent zoonosis: report of 60 new cases / S. Pampiglione, F. Rivasi, G. Angeli et al. / *Histopathology*. 2001. – V. 38, № 4. – P. 44–354.
6. Raccurt C. P. Dirofilariasis, an underestimated emerging zoonosis in France / C. P. Raccurt / *Med. Trop*. 1999. – V. 59, № 4. – P. 389–400.
7. Simon F. Heartworm infection in humans and animals / F. Simon, C. Genchi / *Ediciones universidad de Salamanca*. – 2001. – 210 p.

**РАСПРОСТРАНЕНИЕ ДИРОФИЛЯРИОЗА СОБАК В УСЛОВИЯХ
ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ**

Евстафьева В.А., Сороковая С.С., Сороковая В.В.

Проведены мониторинговые исследования инфекционных и инвазионных заболеваний собак на территории Полтавской области. По результатам статистических данных отчетной документации Главного управления ветеринарной медицины в Полтавской области за 2009–2013 гг. Установлено значительное распространение дирофиляриоза собак. Из числа заразной патологии у собак инфекционные заболевания регистрировали в 4,83% животных, инвазионные – 24,38%

Собаки, дирофиляриоз, распространение, инфекционные и инвазионные заболевания, удельный вес